

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY III. NUM. XXXIII - FEBRER XVI-MCMXVII

Número solt, 20 cts.

SUMARI

Imperialisme i Unitat d'esperit, per JOAN ESTELRICH.—Maurice Barrés, per JOSEP M. LÓPEZ PICÓ.—El Misteri de la Caritat de Joana d'Arc, de Charles Péguy, per JOAN LLONGUERAS, trad.—Poesía catalana: Petit Poema de Cap d'any, per JOSEP LLEONART.—Lletres: Amfora, de Ventura Gassol, per JOAQUIM FOLGUERA.—Almanac de la Poesía, per MARC FERRER.—Música.—Arts Plàstiques: Notes Marginals, per MARTÍ CASANOVAS.—Dietari espiritual.

**ADMINISTRACIÓ: CORTS CATALANES, 613, BAIXOS
BARCELONA**

El Nacionalisme a Valencia, per MIQUEL DURÁN I TORTAJADA.—De la Música i de la Pedagogia, per ALEXANDRE GALÍ.—G. A. Borgese, per J. M. LÓPEZ PICÓ.—Els Diàlegs dels Déus, de Lucià de Samossata. Judici de les Deesses, per J. FARRAN I MAYORAL, trad. — Poesia Italiana: L'Edatde l'Or, de Torquato Tasso, trad. de ALEXANDRE PLANA.—Poesia Catalana: Passa, vent, per CLEMENTINA ARDERIU.—Una Entitat que desapareix, per J. M. TALLADA.—Lletres: Visions de l'Horta, de Deniel Martínez Ferrando, per JOAQUIM FOLGUERA. El Nacionalisme, de A. Rovira i Virgili, per MARTÍ ESTEVE. Tasques socials, de Dolors Moncerdà de Macià, per MIQUEL POAL AREGALL.—Arts Plàstiques: Exposicions, per FRANCESC VAYREDA.—Gravadors de Catalunya, per JOSEP F. RAFOLS.—Dietari espiritual.

OFRENA

Revista gràfica mensual catalana

Suscripció anual: 5 ptes. Número solt: 40 cts.

Redacció i Administració: Corts Catalanes, 550, 2.^{on} 1.^a

VELL I NOU

Revista quinzenal d'Art

Suscripció trimestral: 1'50 pts.-Núm. solt: 30 cs.

Redacció i Administració: Corts Catalanes, 613

PUBLICACIONS DE «LA REVISTA»

Administració: Corts Catalanes, 613 b.

LLIBRES APAREGUTS :

RAMÓN RUCABADO

Els editors i la llibertat de l'art

JOSEP ARAGAY

La pintura catalana contemporània. La seva herència i el seu llegat

CLEMENTINA ARDERIU

Cançons i el·legies

JOSEP M. LÓPEZ-PICÓ

L'infantament meravellós de Schahrazada

MIQUEL POAL AREGALL

Mots plaents i desplaents

ANTONI ROVIRA I VIRGILI

El Nacionalisme

JOAQUIM FOLCH I TORRES

Meditacions sobre l'arquitectura

EN PREMSA :

JOSEP CARNER

Les planetes del verdum o el verdum ensenyat

AVIAT :

L'obra d'Isidre Nonell

* *Hi han en preparació obres de J. Farran i Mayoral, Eugeni d'Ors, Joaquim Folguera, Alexandre Plana, Carles Riba, Esteve Monegal, Martí Casanovas, Josep M. de Sagarra, etc.*

ESCOLA D'ART

DIRECCIÓ: IGNASI MALLOL

PINTORS : ESCULTORS
ARQUITECTES : ENGINYERS

C. CUCURULLA : IV : II

PUBLICACIONS DE «LA REVISTA»

Col·lecció de lírics mundials

Dintre pocs dies apareixerà el primer volum de la col·lecció

Venus i Adonis

de W. SHAKESPEARE

Trad. de M. Morera i Galicia
Prefaci de Josep Carner

LA REVISTA

QUADERNS DE PUBLICACIÓ QUINZENAL

ANY III. — N.º XXXIII — FEBRER 16, 1917

IMPERIALISME I UNITAT D'ESPERIT

D'ençà que En Prat de la Riba va exposar l'idea d'un imperialisme català, com a força de civilització que vessaria del nostre poble sobre els altres pobles d'Iberia quan nosaltres gaudirem d'una vida nacional intensa, aquella idea, considerada al principi com una follia, comença a ensenyorir-se dels esperits que han sabut superar llur fèrvid patriotisme.

Una vegada més es compleix la màxima d'En Novicow: les utopies d'avui són les realitats de demà. La nacionalitat nostra, enc que no hagi assolit encara el grau de plenitud, inicia ja l'acostament al seu somniat imperi intel·lectual—i, per conseqüència, material—sobre les altres nacionalitats ibèriques. L'obra dels parlamentaris catalanistes a les Corts de Madrid, durant l'any 1916, n'és una prova evidentíssima. En un plan superior, es veu realitzada la teoria del mateix Prat de la Riba quan explica la coexistència d'un procés de nacionalització i un de desnacionalització, tots dos en moviment, l'un obrant pels volts dels cercles superiors de la col·lectivitat renaixent, l'altre furgant per la periferia. De faisó que, mentrea certs indrets de la Catalunya estricta, a Valencia i a Mallorca tot just comença el període nacionalista, ja s'experimenten a la Metròpoli els símptomes segurs del període imperialista, al qual és de creure arriba-

rà nostre poble reduplicant i eixamplant el seu esforç.

Pressentint, doncs, com a cosa segura, la proximitat d'una era imperialista en l'evolució de Catalunya vers la seva reconstitució integral, ens convé—sobre tot als joves—l'estudi de les idees imperialistes que, amb caràcter d'eficiència, pel món vagin demostrant-se, i la recerca del camí que a la dominació desitjada ha d'aconduir-nos.

L'IMPERIALISME ITALIÀ D'ENRICO CORRADINI.

No fa gaires setmanes aparegué en el *Mercure* de França un estudi de Maurice Vallis pertocant «Quelques reflets de l'Ame italienne», on l'autor, a més de fixar-se en altres personalitats representatives de l'Italia d'avui, de l'Italia bèl·lica, remarcava el cas d'un imperialista italià, l'Enrico Corradini. Pendrem peu d'aquest estudi, merament descriptiu, per a l'exposició d'algunes de les idees que volem comentar.

El punt d'on parteix l'Enrico Corradini, sense voler dir que sia equivocat, és distint del nostre. En *La Nacionalitat Catalana* es defineix l'imperialisme com un moment de l'acció nacionalista: «el moment que segueix al de plenitud de vida interior, quan la força interna de la nacionalitat acumulada irradia, surt de mare, anega i fecunda

les planes del seu voltant.» Altrament, En Corradini, com iniciació de ses teories, presenta el dilema: la dominació o la servitut. I, calent escollir, opta per la primera, per la grandesa del seu país, i excita el poble per tal que prengui consciència pròpia i faci ús de sa força.

L'ideal moral i polític d'En Corradini, que, en un dels seus llibres, *Vita Nazionale*, predicava als escriptors i artistes italians, és que només el culte de l'energia pot retornar al pensament la vigoria perduda i armar la consciència col·lectiva contra la irrupció de certes realitats. Aquest culte de l'energia, d'un principi bàsic evidentment emersonià, que en el *Glossari* de Xenius explicat i comentat el trobaríem d'una fàisó consemblant a la d'En Corradini, és, en primer lloc, la mestria d'un mateix; és, elevat-nos en el desenrotllament del principi de partida, la disciplina profunda de l'home desitjós de vèncer son dimoni interior; és l'esforç de tota ànima que no vol ésser engrillonada per l'instint; és — diríem, ara — una reacció anti-romàntica.

Del lema d'En Corradini: *Vogli sempre poter quel che tu debbi*, tret d'un sonet de Leonard de Vinci, podria deduir-se'n que el seu imperialisme oposa una regla estoica a la voluntat de puixança nietzscheana. Però, no és així, almenys en política; perquè En Corradini es declara palesament imperialista i creu indispensable al·liar l'espirit de dominació al menyspreu de la dolor i de la mort. No fa cap concessió a l'internacionalisme; ans bé assigna a les aspiracions diverses de l'ànima italiana una finalitat únicament italiana. En sa paraula ruda, en superbes expressions, es revela una actitud despectiva envers la valor social i la virtut de l'evangeli tolstoïà.

Tal volta manqui a l'imperialisme d'Enrico Corradini una mica de serenitat i suavitat hel·lèniques. Tal volta exageri la tradició romana que vol restaurar—i que, per a nosaltres, només en part és restaurable.— (No oblidem que l'Italia d'avui no és continuació de la Roma d'ahir).

De l'afirmació que el poc cas de la mort és el major factor de vida parteix el culte als herois, aqueix culte que a Catalunya gairebé no coneixem. «La vida dels pobles, escriu En Corradini, és un drama i no un idil·li».

Aprenquem-nos de memòria els catalans aquestes afirmacions rotundes. (Tot imperialisme és un seguit d'afirmacions rotundes). No pot constituir-se cap unitat col·lectiva en no ésser operant contra una altra: aleshores la virtut nacional és «el poder que té un poble d'individualitzar-se, d'afirmar el seu jo, diguem-ho així, dins l'història del món». La proverbial bonhomia catalana rebutjaría pot-ser una actitud tan francament agressiva; Catalunya no se sab convèncer que té un enemic, que aquest enemic és Castella, els polítics de Castella, l'espirit assimilista castellà; la major part de sos mals Catalunya els atribueix a sos fills. Error o feblesa, diria l'imperialisme italià. —S'ha de considerar a voltes l'enemic com un estimulants, necessari a la nostra acció, que té despertes les energies susceptibles de condormir-se.

Solament importa a l'Enric Corradini la finalitat, és a dir, el triomf de la patria, la afirmació del principi nacional i de l'heroisme quotidià. «Cal, dir; cal, quan és necessari, saber atènyer, enllà de la mort, un objectiu amagat dins la ombra dels segles futurs. Heus-aquí on és la virtut de l'home, i el poder de la vida apareix tant sols en aquestes vastes construccions d'humanitat organitzada que duren segles i que s'anomenen nacions. La primera de les solidaritats és: la solidaritat nacional fins a la mort.»

Desitja En Corradini que el pensament del seu poble sia més curós de sa antiga hegemonia estètica i més pràctic, més realista, en sos jaents polítics.— En aquest sentit realitzen una tasca mancomunada els homes públics catalans que avui imperen, tant escriptors com polítics. Ells han *mis en valeur*—i cal que segueixin duplicant l'intensitat de la labor llur—els interessos ma-

terials i esperituals de la nostra nacionalitat renascuda.

Finalment, per a l'Enrico Corradini, ésser imperialista és voler una Italia meravellosa, ressorgint del més llunyà passat, projecció moderna de la Roma antiga; és voler un imperi colonial a fi d'encarrilar l'emigració; és redimir «el servei de la gleba estrangera» donant-li dins les possessions nacionals la feina que reconforta i allibera.

El nostre imperialisme no pot atènyer les aspiracions de l'italià. Per a nosaltres, ésser imperialista és desitjar el nostre domini espiritual damunt tota l'Iberia, per tal que els altres pobles ens ajudin en l'obra, que volem dur a bon terme, d'un Imperi federal «resultat de l'harmonització de les corrents nacionalista i universalista».

Influenciat de semitisme, casolà i treballador el nostre poble, se li ha anat atrofiant el sentiment de la dominació per la força brutal de les armes. Una conquesta militar, fins i tot de terres incivilitzades, ens apar a nosaltres mateixos una cosa estranya, un record històric remotíssim. Aquest pacifisme constructiu, que ara qualifica l'esperit catalanesc, i el fet de no haver assolit el nostre poble, no la seva unitat política autònoma, però ni tan sols la completa renacionalització de totes les terres catalanes, eixellen les ales del nostre imperialisme i el fan purament espiritual, circumscrivint-lo, com hem dit, a una hegemonia sobre els altres pobles ibèrics. Qui sab si això que podria semblar una limitació estreta de l'expansió imperialista catalana, és més tost una perfecció cultural, tradicionalment hel·lènica.

FILOSOFIA POST-BÈL·LICA.

La Gran Guerra que a molts de pobles petits ha fet perdre consciència d'ells mateixos—ha realitzat un aspecte parió, però més alt, no intensament sinó qualitativament, damunt pobles en creixença de poder i en desig d'imperi. L'Italia, al 1915, ha sabut aprofitar l'ocasió del paorós conflicte que somou tota la terra com un extensíssim

terratrèmol. I avui ja somnia l'Italia en un domini sobre l'Orient i en una consagració dels seus destins polítics per medi d'un imperialisme mediterrani, semblant al de Catalunya en temps del gran Rei En Pere.

¿Quin serà finida la Gran Guerra,—que no creiem afavoreixi com caldría les nostres reivindicacions — l'esdeveniment que, ben aprofitat, ens portarà a la consagració definitiva i absoluta de la nostra nacionalitat i a l'afirmació del nostre imperialisme?

¿Quin sentiment s'ha de predicar al poble nostre—singularment a la joventut—per tal que's trobi preparat abastament quan soni l'hora del ressorgir més gran i més fort, de reformar la tradició trencada al XVe segle? —El sentiment de disciplina, de selecció, d'aristocràcia, imposat als esperits mitjantçant la propaganda de l'ideal clàssic.

Rera cada batalla cruenta ix un poble reclamant son lloc a la taula de les nacions. Regada de sang tota l'Europa, han revivat les nacionalitats somortes i s'han afermat les nacionalitats dubtoses. — S'ha dit que el sent-demà de la Guerra es diria Socialisme; però no cosmopolitisme, però no unitarisme. Socialisme com a progrés simultani de tots els pobles, segons natura diversificats i joiosos de poder oferir al món la flor de llur propia i peculiar modalitat.

Naix un concepte novell de raça com unitat col·lectiva d'esperit. Tot s'ha de sacrificar a aquesta unitat espiritual: fórmula la més segura de treballar per l'Humanitat diversa. Aquests pobles dominats que volen ésser lliures, aquests pobles lliures que, per exhuberancia del llur nacionalisme, volen arribar als cims de l'imperi, ens ensenyen que la filosofia—diguem-ho així—del *tot per la raça*, serà la filosofia post-bèl·lica. No fa gaire En Gustave Le Bon notava aquest fenomen i deia que, per tal que dita filosofia pugui constituir-se, caldrà de bell enduvi desfermar-nos una mica de la vida individual i accentuar el sentiment de la nostra participació a l'existència secular de la raça, de la qual som encarnacions circumstancials.

Isolats, els nostres noms ben prest s'es-

vairàn de la memoria de les gents; molts no arribaràn tan sols a ésser coneguts de més d'un centenar de persones. ¿Manera de estendre'ls i de perpetuar-los? Dedicar-los exclusivament a la patria, a la raça. Els individus moren, fineixen totalment. Només les races assoleixen, dins l'infinit del temps, una relativa perdurança. El món no sab — no recorda — quins arquitectes edificaren els temples de Thebes; però l'Egipte és ben viu en la memoria humana. No arriben a les nostres contrades els noms dels polítics i literats txecs, irlandesos i polonesos; però

sabem d'una Bohemia, i d'una Irlanda i de una Polònia....

La memoria que deixem finirà quan fineixi la personalitat catalana. Si volem perdre, si volem acomplir, parcialment, el desig, divinitzador de l'home, d'acostar-se a l'infinit, hem d'ofrenar a la unitat espiritual catalana tots els nostres esforços; i, quan nosaltres, persones inconegudes, haurem desaparegut, la patria Catalunya ens tornarà l'energía nostra feta claror de perpetuitat.

JOAN ESTELRICH.

MAURICE BARRÉS

Maurice Barrés, ell i la seva obra, fa pensar en la necessitat de la França.

Podrem enlairar o contradir l'home, comentar l'obra de l'home amb blasme o amb elogi i mai no l'agotarem. Així la França i l'acció de la França en el món.

Maurice Barrés, ell i la seva obra, fa pensar en nosaltres mateixos, descobreix el tresor més pur de la nostra sensibilitat. I en aquest descobriment hi ha el fons de humanitat que, per damunt de tota la defensiva exclusió que dels altres fan els francesos, anima l'esperit francès.

Ningú tan francès com Maurice Barrés, en la seva ambició d'excel·lir amb la paranceria de la consagració pública i amb l'aguditzada sensibilitat de participació en totes les coses que el caracteritza.

Res tan humà com la conciliadora simpatia amb què, dins la lluita d'instantis agitats per l'apassionament, demanava que es fonguessin en un ideal comú tots els elements contradictoris.

Barrés, com Jean Moreas, com Maurras, com Sorel,—tots ells flors de l'esperit francès,—predica el retorn al classicisme. No altra cosa és el daler que cerca de restaurar la disciplina íntima de la consciència en l'ordre del pensament. En això coincideix

amb els altres. Només una acció exclusivament política podria separar-los.

I encara aleshores una indefinida correntia racial tornaria a ajuntar-los: la tendencia natural de l'esperit francès al classicisme que salva el poble francès dels perills de morir al mig de les gosadies i experiments a què l'inclina la seva generosa inquietut de renovació.

Un renovador és Georges Sorel, i ell ha reclamat pels esperits de la França nova la paternitat directa de Boileau.

Un renovador, a estones místic, a estones home d'acció, romàntic pel seu culte a la tradició històrica, creient sense dogmes fou Peguy, i ell recerçà la bellesa absoluta i reclamà la paternitat corneliana del Poliu-to per l'esperit de la França nova.

Artistes dels més aturmentats i castigats per les recerques de la sensibilitat decadent com els germans Tharaud, s'expressen amb la més clara castedat en el procés verbal i tenen el sentit de la terra de França com una cosa eterna, més que l'art glacial de fer reeixir la voluntat artística que serveixen.

Maurice Barrés participa de les tendències dels exemples esmentats i encara els aguditza per la força dominant del seu ego-

tisme central. Romàntic per la seva inclinació meditativa i pel lirisme malaltís del seu crit exaltant, és d'aquells que reaccionen contra la malaltia i contra les inclinacions unilaterals.

Analista com Stendhal utilitza la concentració per preparar-se a la vida activa; i dins l'acció sembla voler-se'n allunyar per gust de l'intel·lectualisme.

El doble jòc intel·lectual i actiu, idealitzant i realista de Barrés ha desconcertat devegades com la doble virtut dissolvent i reaccionaria de la França. Així s'ha parlat de la frivolitat de la França com del dilettantisme de Maurice Barrés.

Però en el cas de l'escriptor com en el del poble francès l'acusació és desfeta per la *mestria de la vida* que pertany al Barrés i a tots els francesos.

Mercès a la penetració de l'home dins l'esperit de la seva nació ha estat possible l'eficàcia barresiana en la qual s'ha nodrit l'ideal i s'ha definit la disciplina de les joventuts franceses.

Perxò Maurice Barrés, a pesar de la seva immobilització oficial d'Acadèmic, és dels pocs, potser l'únic, escriptors consagrats qui amb motiu de la guerra s'han expressat amb el to de la França nova i tradicional, restaurada i renascuda.

Els altres es perden en divagacions de forçat verbalisme localista. Maurice Barrés, ha pogut sortir de França i lloar amb noble entonació universal *Les traits éternels de la France*.

Aquest fou el discurs llegit a la Sala de la Societat reial de Londres el 12 de juliol de 1916.

Discurs sever i serè que segella amb la gloria definitiva de la França heroica dels nostres temps tota la obra de Maurice Barrés.

Es la sang dels més joves que vivifica les paraules de Barrés. El testimoni dels morts, evocat amb la simplicitat d'un fet natural, rejuveneix l'estil barresià i la tradició francesa, fent del Barrés el nostre contemporani i de la nació francesa (que molts creien envilida per la recerca de la felicitat fàcil de la riquesa i del plaer) la recreadora dels seus propis destins.

¡Com retrobem la França i reconeixem el Barrés en aquesta interrupció que trenca la sacra severitat de l'enumeració heroica dels morts per la patria!:

..Mais quoi? Dans les autres armées aussi on est brave!..

J. M. LÓPEZ-PICÓ.

EL MISTERI DE LA CARITAT DE JOANA D'ARC *

de CHARLES PÉGUY

JOANETA

El pare llur fou mort pels Borguinyons. Ai, ai, ni tant sols ho fou pels anglesos. No en necessitem d'anglesos. Per esquarterar els francesos. Llur mare, ai la llur mare! Tots dos han escapat no ho saben pas com. No ho sabràn pas mai més. Es el més vell que'm deia tot això, quan finia de menjar, abans d'entornar-se'n.

(un silenci breu)

Mireu-los entornats per la ruta famolen-

Fragment.

ca. En la pols, en el llot, en la fam. En l'avenir, en l'angoixa de l'avenir. Qui els donarà, Deu meu, qui els donarà el pa de cada dia? Ans al contrari! caminaràn en l'angoixa i en la fam de cada dia. I veien ells tot plorant, així com un raig de sol tot a través de llurs llàgrimes. Relliscaven i queien damunt llur pa llurs grosses llàgrimes oblidades. Era allò com les darreres gotes de pluja quan el sol és retornat. Menjaven damunt llur pa, pastissades, tot el reste de llurs llàgrimes. Què importen nostres esforços d'un jorn? Què importen les caritats nostres? Jo no

puc, jo no puc, amb tot, sempre donar. Jo no puc pas donar-ho tot. Jo no puc pas donar a tothom. Jo no puc pas amb tot fer menjar als vianants tot el pa de mon pare. I àdhuc llavors, és que això pareixeria en la massa dels famolencs?

(deixa insensiblement de filar)

Per un ferit que nosaltres a l'atzar guarim, per un infant a qui donem menjar nosaltres, la guerra infadigable ne fa a cents, ella, i tots els dies, de ferits, de malalts i d'abandonats. Nostres esforços són vans; nostres caritats són vanes. La guerra és la més forta a fer el sofrir. Ah! maleïda sia i maleïts els qui l'han portada damunt la terra de França.

(s'és aturada completament de filar)

(un silenci)

Per molt que fem, per molt que fem, aniran sempre més depressa que nosaltres ells, ne faran sempre més que nosaltres, molt més que nosaltres. Una pedra foguera no més cal per a cremar una masia. Calen, calgueren anys i anys per a bastir-la. Això no és difícil; això no és maligne. Calen mesos i mesos, calgué treball i més treball per a brostar una collita. I una pedra foguera no més cal per a cremar una collita. Calen anys i més anys per a fer brostar un home, calgué pa i més pa per a nodrir-lo, i treball i més treball i treballs i més treballs de totes menes. I és prou un cop per a matar un home, un cop de sabre, i ja està. Per a fer un bon cristià cal que l'arada hagi treballat vint anys. Per a desfer un cristià cal que'l sabre treballi un minut. És tot temps així. Per l'estil de l'arada el treballar vint anys. Per l'estil del sabre el treballar un minut; i de fer-ne més; d'ésser el més fort. D'acabar-ho. Llavors nosaltres serem sempre els menys forts. Nosaltres irem tots jorns menys depressa, nosaltres ne farem sempre menys. Som el partit d'aquells qui construeixen, nosaltres. Ells són el partit d'aquells qui demoleixen. Nosaltres som el partit de l'arada. Ells són el partit del sabre.

Nosaltres serem sempre vençuts. Ells hauran sempre el domini nostre, per damunt nostre.

Per molt que diguem.

(un silenci)

Per un ferit qui s'arrossega al llarg de les rutes, per un hom que nosaltres recollim al llarg de les rutes, per un infant qui's ressaga a l'extrem de les rutes, quants la guerra no'n fa ella, de ferits, de malalts i de abandonats; i de morts i tants de malavirats qui perden llur ànima. Els qui occeixen perden llur ànima perquè occeixen. I aquells qui són occits perden llur ànima perquè són occits. Aquells qui són els més forts, aquells qui occeixen perden llur ànima per l'occisió que fan. I aquells qui són occits, aquell que és el més feble, perden llur ànima per l'occisió que sofreixen, car veient-se febles i veient-se occits, sempre ells mateixos malavirats; sempre ells mateixos vençuts, sempre ells mateixos occits, llavors els malavirats desesperen de llur salvació, car desesperen de la bondat de Déu. I així, de qualque costat que hom se gira, dels dos costats és un joc en el qual, juga com vulla, juga el que vulla, sempre és la salvació qui perd, i és sempre la perdició qui guanya. Tot no és més que ingràtit, tot no és més que desesper i perdició.

(un silenci)

I el pa eternal. Aquell qui del pa quotidià és massa mancat ja no troba cap gust al pa eternal, al pa de Jesucrist.

(un silenci)

Maleïda sia, maleïda de Déu mateix; i maleïts aquells que l'han portada damunt la terra de França; i aquells que l'han portada damunt la terra de França, caldrà, Déu meu, caldrà que sien també maleïts de vós. Caldrà que us demanem nosaltres malediccions, les vostres malediccions contra ells. I vostra reprovació. Vostre ofici, vós Deu meu, és la benedicció. Quan us

demanem les vostres benediccions, nosaltres us fem fer vostre ofici. Vós ereu fet per a vessar les vostres benediccions com una pluja, com una pluja benfactora, com una pluja dolça, tebia, agradable, com una pluja fecundant damunt la terra, com una bona pluja, com una pluja de tardor damunt la testa, damunt les testes de tots vostres infants; tots junts. Podrà ser dit, Déu meu, podrà ser dit que ara nosaltres us demanarem, que nosaltres us haurem de demanar malediccions, vostres malediccions, nosaltres tots vostres infants, els uns en contra dels altres.

Quan us demanem malediccions, quan us demanem vostra reprovació, nosaltres no us fem pas fer vostre ofici, nosaltres us fem fer el contrari de vostre ofici.

(un silenci)

Déu meu, Déu meu nosaltres no us fem pas fer vostre ofici.

(un silenci)
(Ella es remet a filar)

I après! què és ço que això li fa, més malediccions? Jo podria passar tota ma vida maleint-la, del matí al vespre, i les ciutats no'n foren pas menys violentades i els homes d'armes no en farien pas menys cavallar llurs cavalls dins els blats venerables.

(un silenci)

Sagrats blats, sagrats blats que feu el pa, forment, espiga, gra de l'espiga del blat. Collita dels blats dels camps. Pa que fores servit damunt la taula de nostre Senyor. Blat, pa que fores menjat per nostre Senyor mateix, que un jorn entre tots els jorns fores menjat.

Blats, sagrats blats que esdevinguéreu el cos de Jesucrist, un jorn entre tots els jorns, i que tos els jorns són menjats no essent ja més vosaltres mateixos sinó essent el cos de Jesucrist.

(un silenci)

Blat que ja no ets més que'ls aspectes del blat; pa que ja no ets més que les aparien-

cies del pa; pa que ja no ets més que les especes del pa.

Pa que ja no ets més que de l'antic pa.

(un llarg silenci)

I vós vinya, germana del blat. Gra del penjoll de vinya. Raïm de les parres. Vere-ma del vi de les vinyes. Ceps i penjolls dels vinyats. Vinyats dels ribatges.

Vi que fores servit damunt la taula de Nostre Senyor. Vinya, vi que fores begut per Nostre Senyor mateix, que un jorn entre tots els jorns fores begut.

Vinya, vinya sagrada, vi que fores canviat en sang de Jesucrist, un jorn entre tots els jorns, i que tots els jorns a les mans del sacerdot ets canviat, no essent ja més tu mateix, sinó essent la sang de Jesucrist.

(un silenci)

Vi que ja no ets més que'ls aspectes del vi; vi que ja no ets més que les apariencies del vi; vi que ja no ets més que les especes del vi.

Pa que fores canviat en cos, vi que fores canviat en sang.

Pa que ja no ets més que de l'antic pa, vi que ja no ets més que de l'antic vi.

(un silenci)

Caldrà, Déu meu, que la sang de vostre Fill hagi brollat en và; que hagi brollat en và una vegada, i tantes vegades.

Una vegada, aquesta vegada; i després tantes vegades.

Caldrà, Déu meu, que'l cos de vostre Fill hagi estat sacrificat en và; que hagi estat ofert en và una vegada, i tantes vegades.

Una vegada, aquesta vegada; i després tantes vegades.

Podrà dir-se que vós abandonàreu, que vos haureu abandonat la cristiandat de vostres infants.

Tot és ple de guerra i de perdició. I és la guerra que fa la perdició. Podrà dir-se que vós ens abandonàreu a la guerra.

(un silenci)

Sóu vós qui ens caldría i que 's veié passar damunt la terra l'empremta de vostra mà.

Vós ho haveu fet altres vegades. Vós ho haveu fet per altres pobles. No ho fareu doncs per aquest poble de França?

Per altres pobles haveu enviat sants. Adhuc haveu enviat, vós, guerrers.

Nosaltres som pecadors, però nosaltres som cristians a l'ensem. Nosaltres som del poble cristià. Nosaltres som del vostre poble de cristiandat.

(un silenci)

Altrament què és ço que això li fa, les nostres malediccions? Podríem passar sencera nostra vida maleint-la, del matí al vespre, i maleint-la com se fa la pregaria. Ella ha tingut la maledicció de Jesús i la bagassa no se'n ressent pas, és esfereïdor. Ella ha tingut damunt seu la maledicció, la reprovació de Jesús mateix, Sant Pere i l'espasa de Malcus. Malcus i l'espasa de Sant Pere. Llavors nosaltres amb quin dret maleir-la,

amb quina força, amb quina autoritat. Es una cosa esfereïdora ço d'haver-hi algú qui porta damunt seu la maledicció de Jesús i que 's passeja com a vencedor per tots els camins del món. Abandonareu a la fi al món aquesta bagassa?

(un silenci)

Mes nosaltres, petits que som, amb quin poder maleir-la, i amb quina eficàcia? Jo hauria fet molt millor de filar tranquil·lament. En tant no hi haurà hagut algú per a occir la bagassa, per assassinar l'assasí i per salvar aquest poble, en tant no hi haurà hagut algú per a occir la guerra, nosaltres serem com els infants quan allà baix en els prats juguen a fer digues i a fer piles amb la terra i amb l'arena, amb el llot de la Mosa. La Mosa acaba sempre passant per damunt.

Un dia o l'altre.

JOAN LLONGUERAS, trad.

POESIA CATALANA

PETIT POEMA DE CAP D'ANY

Quare fremuerunt gentes: et
populi meditati sunt inania.

Primeries de l'any
que ben encantat el fret!...

Tot encensa en la gloria de l'aire
aquest pur dematí:
vels de la boirina blava,
glops d'or de les xemeneis.
Per damunt les cases, sota el cel tranquil
nuvial, la torra blanca
reb l'encensament

Argent de campanes, reclams de sirenes,
refilar d'ocells
fan d'himne nuvial
en la catedral a cel descobert.

Dóna't tu com l'encens en ofrena
a la gloria de l'aire,
ànima meva: canta el dematí:

La llum és casta; es detura l'encens a mig cel.
Ai, torrella nuvia,
alba torra nuvia contraclar de glasses d'or,
i al cim uns coloms immòbils
com el ram de taronger...
ja sou prou bells; podeu restar així.
Divinitat òmnipresent,
detura el món aquest moment.
¡Anima meva, canta el dematí.
Crida a la gent de tot confí,
rera les denses resplandors d'argent
per si els pendria el fadament
d'aqueixa pausa de l'hivern,
d'aqueixa noça sota el sol benigne.

La justícia i la pau s'unissin a la fi
com les coses i el cel aquest pur dematí!...
Al·leluia, Al·leluia.

Coses, canteu per mí.
Del meu pensar crearé vostres veus.
Com l'exèrcit pel rei la creació és per mí.

ELS COLOMS

De Nadal a Cap d'any
vuitada de prodigis:
la Puncella ha infantat.
Al·leluia!

Déu Infant ha sagnat
per primera vegada
en la Circumcisió.
Al·leluia!

Avui a l'horitzó
hi ha veles d'esperança.
Quina ens durà la pau?
Al·leluia!

L'Infant Déu que ha sagnat
sagnava per nosaltres.
¡Ai, veles del mar blau...
Al·leluia! Esperança!

LA TORRELLA BLANCA

Soc la nuvia del cel;
per mí s'han encantat
els tels de boira blava;
per mí s'han tornat d'or
els fums lents de les llars
com encens via amunt;
Cel i terra s'abracen.
D'una llum celestial
la boirina s'amara.
Soc la nuvia del cel;
si com la Verge càndida
pogués portar la pau
sota aquest cel en calma...
Ja vénen pels camins
els Reis a festejar-me.
Cants de guerra es fondran
en un epitalami.

LES CAMPANES

Jesús és nat; Jesús ha sagnat.
L'únic sagnava en la Circumcisió,
avui sagnen mil'lers. Quin món fet de dolor:
Sagnen mil'lers perquè els pocs ho han manat
per la gràcia d'aquells
abundi tot pecat.
Feu devallar la pau d'aquest cel nuvia
primerenc i tranquil
on vostre esguard adorm el fret,
Jesús sofert, pietat!

LA SIRENA D'UN VAIXELL

El metall guanya a la carn
el món fa via

A l'hora dels esglais
tots cerquen simpatia,
més ai, quan llui el sol
d'aquella pau postica...
Per dins dels grans estats
un corc negre rumia.
El metall guanya a la carn
i el món fa via.

Darrera els horitzons
que el poeta guarnia
s'obren ulls traidors
que la feblesa espíen.
Bèlgiques floreixents,
Dinamarques exigües,
llenques de riba-mar
que arrodoniu dominis,
pobles que són de pas
cap a les terres riques;
desgovernades gents,
gents dividides...,
tremoleu, tremoleu,
germina el dia;
si no és avui, més tard...
El negre corc rumia;
darrera els horitzons
hi ha uns ulls que us fiten.
El metall guanya a la carn
i el món fa via

EL POETA

Primeries de l'any
que heu encantat el fret...

Tot encensa en la gloria de l'aire
aquest pur dematí.
Dóna't tu com l'encens en ofrena
a la gloria de l'aire,
ànima meva; canta el dematí.

EL POETA

Pur dematí!...
La llum és casta; es detura l'encens a mig cel.
Ai, torrella nuvia,
alba torra nuvia contraclar dels tels deurats,
i al cim uns coloms immòbils
com el ram de taronger...
ja sou prou bells; podeu restar.
Divinitat omnipresent,
detura el món aquest moment.
La justícia i la pau s'unissin a la fi
com les coses i el cel aquest pur dematí.
Al·leluia, Al·leluia.

LA TORRELLA BLANCA

D'una llum celestial
la boirina s'amara.
Cants de guerra es fondrán
en un epitalami.

ELS COLOMS

Pels camins del blau
hi ha veles d'esperança.

LES CAMPANES

Jesús sofert, pietat!
Feu devallar la pau d'aquest cel nuvia
primerenc i tranquil.

LA SIRENA D'UN VAIXELL

Home, tu et fas infant,
tu vius de fantasia.
Val més que et facis fort
per quan vindrà aquell dia.
El metall guanya a la carn.
i el món fa via.

EL POETA

Forjaré el meu esperit
per viure en pau i alegria.
Forjaré el meu esperit
per morir sia com sia.
Esperaré les hores del dolor
amb l'ànima tranquila.
Qui cantarà la pau si no la canto jo
i l'encís nuvia que el dematí irradija?

ELS OCELLS

Diu anhel ta poesia
i l'encens pujant al cel
i els nostres cants en la gavia
i la quietut del cel,
i la feresta sagnia
diu anhel!....

JOSEP LLEONART.

LLETRES

AMFORA. Poesías de VENTURA GASSOL.—Tipografía Francesc X. Altés. Barcelona.

Tres grans característiques té aquest primer llibre de poesías de Ventura Gassol. Tres característiques que són tres qualitats. Fuig per de prompte d'aquella interpretació pintoresca de la poesia classicista que és ja un «leit-motiv» enutjós en els poetes sortits de la generació novíssima. Es altrament passional sense sensualitats decadents. Es sobre tot elegant.

Fuig de l'interpretació pintoresca de l'orientació classicista, perquè fuig del mot d'ordre equívoc de la mesura aplicat a la poesia com una recepta vulgar de cuina literaria. Si era un recurs abans l'ús del contrast és ara un recurs també l'ús de la serenitat, una serenitat que resseca les imatges i improvisa un món fals de pulcritut. La disciplina s'exerceix sobre la fantasia, sinó directament sobre el foc dels mots, creant un fals concepte de la mesura, i d'aquest concepte n'ix fatalment una poesia artificiosa i buida. En Farràn i Mayoral precisava dies passats en aquest lloc les condicions essencials del classicisme. Precisava en art, precisava en filosofia, precisava en literatura. No calia ser tan explícit. Totes aquelles normes eren conseqüències directes d'un bell organisme moral, com retrèiem en parlar de Clementina Arderiu. La Gran Salut nietzscheana contra la gran Neurosi que'ns llegava el dissolvent Rousseau. Però és inadmissible una gran salut artística o una gran salut poètica. Aquestes coses no s'improvisen, sinó que vénen directament a l'estructura moral de cada home. Es una mena d'inversió d'aquell aforisme. En rompre l'harmonia comença l'immoralitat.

Així En Ventura Gassol fuig de l'orientació classicista per manca de primera matèria. Esperit vessant de totes les inquietuts morals no podia fingir un repòs extern que no sentia, un repòs normalíssim com el que respiren els bells dibuixos de Josep Obiols que decoren el llibre (no volem dir il·lustren perquè és massa viu el desequilibri entre el contingut verbal i el contingut gràfic.) El repòs de Ventura Gassol és «la gota d'aigua del dolor, lenta i sonora.» Es la mort («quan no hi sentís cap més nova naixença—i la vida es nodreixi del record—germà, s'atansa l'hora de temença».—Filla

d'un barbre dualisme simbolitzat per les dues «cabelleres vellutades», la poesia d'En Gassol oscil·la entre la depressió profunda i la joia aspra i primitiva: l'àmfora ventruda i sonora i el borrysol primaverall del codonyer. Dintre aquesta òrbita es mou, però amb una certa normalitat, com si ja endevinéssim, en començar la lectura del llibre, que l'autor és un home que no està segur de si mateix, no precisament dels seus versos, sinó de la seva ànima. Car una de les belles condicions de les poesías d'En Gassol, que no hem curat d'esmentar al començament d'aquestes ratlles, és que tenen tot l'aire de ser sinceres, el qual és molt dir des que En Maragall pretingué fer una escola de la sinceritat. Ens fan pensar en una frase habitual i pintoresca d'En Xavier Nogués. «Això va de debò.» Talment és així, que quan «no va de debò», com en aquells sonets «Grotesca», l'autor s'embala i acaba fent treure el nas a Baudelaire.

D'aquesta lleu inclinació baudelairiana que no s'arribà a concretar fins en la composició esmentada, En Gassol en treu un llevat passional que creix en raó inversa de la sensualitat. Poques vegades és sensual aquest llibre, i quan ho és un xic, és d'una manera natural: sensualitat de camp, baf de faveres, olor de pa bru, ruda ardor de pàgès que duu la primavera a les venes. Tot això d'una manera secundària, encara que sembli sovint que preocupa molt l'autor. Potser la sensualitat més gran d'En Gassol és la de la mort. S'aturmenta amb la seva idea i gira al seu voltant com un suggestionat. La tem, i perquè sab el repòs veí de «l'hora de temença», s'agita, s'apassiona.

Molt elegant hem dit que era aquesta poesia d'En Ventura Gassol. Elegant en el dir: el lèxic és d'una bella simplicitat, i l'estil és sobri, i més que sobri, ponderat. Molt graciosa aquella mesura del temps «el pas de l'hora, el dia, el mes i l'any i l'olimpíada.» Molt elegants també certes imatges. Sobre tot aquella: «mos òssos foren febles com la canya, que retorç del torrent el fer despit.» Són potser un xic ferotges. Però, de tant en tant, una ferocitat graciosa no ens desplaui.

JOAQUIM FOLGUERA.

Es aquest el quart any de l'Almanac de la Poesía. Així com en els passats s'hi recollíen versos dels nostres primers poetes, en aquest s'hi dona un tast saborós de les millors literatures estrangeres través del nostre idioma. Encapçala el llibret un bell Programa de Xenius. «O, mon Almirall — diu superant l'anècdota gloriosa de la nostra Historia — no solament calia marcar amb les barres d'Aragó l'esquena de tots els peixos del Mediterrani, sinó el llom de totes les sirenes de totes les mars.»

El català s'incorpora al mercat mundial de l'esperit, i és prova de la seva capacitat aquest moure's dòcil i elegant sota la voluntat dels poetes d'aquí, i aquesta ductilitat per les literatures d'enllà. Des del nostre segle d'or clàssic en el qual es traduïa la Bíblia a nostra llengua i Roïç de Corella posava en bells versos catalans llibres de pietat escrits en altre idioma, les traduccions han estat un instrument incessant de cultura. El Dr. Segalà, constatava fa poc el notable contingent de literatura hel·lenística a Catalunya. I en poc temps han creuat per la nostra literatura totes les escoles i totes les ideologies mercès als traductors que corrien a l'encalç de la cultura nova. Aquesta cultura nova es pot dir que ja l'hem aconseguida ara, i n'és una mostra eloqüent l'*Almanac de la Poesía* que En Francesc Altés ha editat aquest any.

Són traduïts en aquest almanac els

clàssics de la literatura humanista: Píndar, per Carles Riba; Horaci per Gabriel Alomar, i Virgili per Llorenç Riber. En Frederic Clascar tradueix el himne sacre «Lauda Sion». Dels clàssics italians, Alexandre Plana i Manuel de Montoliu, tradueixen Bòcardo i el Dant. De la plèiade francesa, Joànn Arús tradueix Ronsard. Shakespeare ens és traduït com sempre per En Morera i Galicia. Josep Carner signa la traducció de Shelley, i Jeroni Zanné la de Goethe. Del XIX italià van Leopardi, Manzoni traduïts per Josep M. de Sagarra i Guerau de Liost. El nord-americà Poe és traduït per En Farràn i Mayoral; Nietzsche, per Carles Soldevila; Carducci per Miquel Ferrà; Walt Whitman per Cebrià de Montoliu; Pascoli per Maria A. Salvà, i el recent desaparegut Verhaeren per Emili Guanyabens. Dels moderns, d'Anunzio és traduït per Ventura Gasol; l'alemany Dhemel, per Josep Leonart; Claudel, per Josep M. López-Picó; Teixeira de Pascoaes, per Ribera i Rovira, i Rudyard Kipling, per Joaquim Folguera. Altrament Clementina Arderiu signa una deliciosa interpretació de Rabdranth Taorein, i Apeles Mestres una cançoneta popular nivernesa. És una bella col·lecció de traduccions que honora els escriptors catalans que les han fetes i l'editor que'ns les ha ofertes.

MARC FERRER.

MUSICA

No sabríem sentir la música com una actualitat, Perxò hem defugit l'acostumada secció musical de totes les publicacions periòdiques i hem refusat les crítiques afalagadores del virtuosisme exhibicionista o servidores de l'entrada de favor,

Més que la discussió de molts adscrits a una filia o a una fobia musical ens interessa el plaer pur de la música i la integritat intel·lectual dels qui saben acostar-nos-hi, als quals oferim els nostres quaderns començant per honorar-los amb la traducció d'uns fragments del *Diari íntim* de Frederic Amiel: (*)

Tercer concert de quartets, ha estat curt:

(*) «Diari íntim de Frederic Amiel». — 14 Maig 1853 i 17 de Desembre 1856.

variacions per piano i violí de Beethoven i dos quartets, res més. Els quartets eren perfectament límpids i fàcils de portar a l'unitat. Un de Mozart, l'altre de Beethoven. He pogut comparar els dos mestres, llur individualitat m'era lluminosa. Mozart, la gràcia, la llibertat, la forma segura, precisada, neta, la bellesa exquisita i aristocràtica, la serenitat d'ànima, la salut i el talent al nivell del geni; Beethoven, més patètic, més apassionat, més estrident, més espesseït, més pregó, menys perfecte, més esclau de son geni, més empès per la fantasia o la passió, més emocionant i més sublim que Mozart.

Mozart us restaura com els diàlegs de Plató; us respecta, us revela la vostra força, us dona la llibertat i l'equilibri. Beethoven us corprèn; és més tràgic i oratori mentre que Mozart és

més desinteressat i poètic. Mozart és més grec i Beethoven més cristià.

L'un és serè, l'altre greu. El primer és més fort que el destí perquè pren la vida menys profundament; el segon és menys fort perquè ha fet sa mesura de més grans dolors. Son talent no és sempre igual a son geni i lo patètic és son caràcter dominant com la perfecció el de Mozart.

Mozart equilibra totes les coses i fa triomfar l'art. Beethoven pres pel sentiment i l'emoció torba l'art aprofundint-lo.

Mozart és la llibertat interior, Beethoven és l'entusiasme poderós. L'un ens afranqueix l'altre ens encisa.

L'obra de Mozart tota penetrada de gracia i de pensament expressa un problema resolt, l'equilibri trobat entre l'aspiració i la força; la sobirania de la gracia mestressa de ella mateixa, l'harmonia meravellosa i l'unitat perfecta.

L'obra de Beethoven és l'ironia tràgica que fa dançar el remolí de la vida damunt l'abisme sempre amenaçant de l'infinit.

Ni rastre d'unitat, de satisfacció, de serenitat. Mozart és més complet, Beethoven grandiosament desproporcionat. L'art perfecta, l'immediata beutat i el sublim amor i pietat, *belleza en retorn*.

Mozart, dona. Beethoven fa desitjar...

ARTS PLASTIQUES

NOTES MARGINALS

EL SENTIMENT

Quan, sense pendre una forma, movent-se fora de tota norma i tot ritme es converteix, ell mateix en l'objectiu de l'activitat, cau aquesta de ple de la banda del romanticisme, lligant l'obra a l'interès individual, i fent que aquella no pugui considerar-se d'una fàisó objectiva, emancipada d'aquest interès i aquest anecdotisme.

Hem xifrada manta volta com a norma de classicisme, el que la obra, deu tenir una valor objectiva, limitada a ella mateixa, tancant-se en ella mateixa, sense participar de l'interès individual, sense lligar-se a ell i ésser un reflexe d'aquest.—Quan el sentiment no pren un contingut i no actúa segons llei, és quan aquest interès—element únic de l'activitat—es lliga a la obra, convertint-la en una seva extensió. Fent-la un reflexe de l'anècdota individual.

I per a esdevenir aquella valor objectiva que demanem, li cal un contingut i una forma. Li cal un ritme, li cal un procediment, que és alguna cosa d'objectiu en ell mateix, extranya a tot anecdotisme i tot interès individual—i això és el que demanem nosaltres en pedagogia—. Li cal una actuació ponderable, quantitativa; casi diríem, numeral.

Perquè amb aquest element ponderable, i aquest element de quantitat i de mesura, el sentiment deixa d'ésser un fi en ell mateix, i esdevé contingut, i forma.—Deixa d'ésser un fi i una direcció, i queda,—i aquest és el seu lloc,—com a element impulsiu i com a mitjà.

El sentiment—en l'legítim procedir—és pur mecanisme, no dinamisme.—Per això nosaltres

que entenem l'estètica com un problema de contingut i de forma, no donem un lloc al sentiment, si no és en aquesta condicionalitat de element contingent; de pur mecanisme, d'element pasmable i amorfe. Com a mitjà, no com objectiu.

DELS ESTILS (1)

Un estil i la seva formació no és una cosa mancada de precedent. Es sempre una seqüència, una etapa d'evolució, una conclusió.—Un estil és la nova formació que a l'adaptar-se reb la forma inicialment adoptada.

I l'inicial d'un estil està sempre en aquesta adopció.—Un estil s'inicia movent-se en una repetició de solucions anteriors,—repetició aquesta, molt sovint passiva. I es forma amb una el·laboració i una informació nova de la forma inicialment adoptada, àdhuc —repetim ho,— essent passiva aquesta adopció i aquesta adaptació.

Es així que un estil s'inicia actuant descriptivament; reproduint unes formes i unes solucions. Veient, doncs, aquesta forma no com una estructura, sinó com un organisme i prenent-la com a tal. I quan s'opera un trespàs de l'organisme a la estructura,—o altrament: del descriptiu al ponderatiu; del superficial i convexa al cóncava; del gràfic al quantitativ,— és quan neix l'estil i la forma nova: perquè aleshores la forma és ja un fet nou, és creació i per això val en ella mateixa, i en ella mateixa té compresa tota la seva valor.

Tot estil comença essent el reflexe d'un al-

(1) En les darreres «Notes» publicades, aquesta, «Dels estils», sortí completament desfeta. Per això és reproduïda. A continuació d'aquesta en seguia un altre de la qual fou omès el títol, que devia ésser «La imitació.»

tre. Tot estil comença amb una repetició i descriptivament, sense valdre com a fet independent. I quan la forma deixa d'ésser un reflexe, i passa a tancar-se i a valer en ella mateixa, i deixa d'ésser orgànica per a esdevenir estructural, i res té que veure amb el fet motiu de la descripció, aquesta forma és ja un nou estil i és creació.

FORMA I FUNCIO EN ARQUITECTURA

Inicialment tota forma arquitectònica està determinada per la funció que compleix i és filla d'ella. La forma, aquí no té una valor en ella mateixa, com a fet independent i és, d'una manera exclusiva, conseqüència de la funció; una resultant predeterminada, exigida, conseqüència immediata del fet funcional. La seva valor no està, conseqüentment, en la seva condició plàstica.

La forma aquí és una conclusió, alguna cosa de marginal i és, com a valor de condició plàstica una contingència; no val com a tal forma, sinó, exclusivament, com element complidor d'una funció determinada. És un element funcional i no encara, signe, representació.—Fins aquí doncs, el problema estètic,—que és un problema de forma,—no existeix encara.

Ve després que la forma es repeteix i és adoptada sabent que amb la repetició de la forma, deu produir-se el compliment de la funció. Es repeteix la forma, però no per la seva valor plàstica, veient-la ja emancipada del fet funcional — amb una participació marginal, sens dubte, d'aquesta valor plàstica,—ans altrament, en vista a la funció que ella acompleix. Aquesta forma és per aquell fet funcional, una solució: no cal, doncs, repetir novament, l'experiència i la recerca i l'adequació de la forma a la funció que ella deu accomplir.

Exemple.—Les circumstàncies climatològiques determinen una vessant de teulada: ço és, la forma és una contingència filla de la funció. Després es repetirà aquesta línia de vessant: però no com a signe, i per la seva valor plàstica, estètica, sinó perquè amb ella té un compliment la funció exigida.

I aquí, la repetició d'aquests elements formals vol dir, exclusivament, una repetició de elements i solucions funcionals.

S'inicia, doncs, un camí que farà independents forma i funció. No estem en el camp de la estètica, ço és en una representació de la forma emancipada ja de tota noció funcional; però som ja en el camí d'emancipació d'aquella respecte la funció, i de l'apreciació de la valor purament estètica—ço és, plàstica—de l'element formal. (Repetim, que aquesta apre-

ciació estètica s'inicia aquí, tenint-hi una participació, altrament marginal i coeficient.)

Arriba el moment en el qual l'element de consideració inicial és, no la funció (supeditant-se i obligant-se a ella l'element formal,) sinó la forma en ella mateixa, per la seva condició plàstica. En aquest moment, som ja en el camp de l'estètica.

La forma aquí ja és, no una conseqüència i una obligació al fet funcional, una cosa exigida, ans altrament, és l'element primer, inicial. (No únic. Així com véiem abans una participació de l'apreciació estètica en la funcional, sentem ara una participació de la noció funcional en la representació estètica. Insistirem sobre això).

Exemples:

Perpetuació de les formes, sense respondre a la funció que les determinava. Així,—en les arquitectures hel·lèniques,—es repeteixen en pedra les formes que inicialment eren construïdes en fusta. Subsisteix la forma, però ja emancipada de la noció de funció: i la forma (considerant-la d'una manera exclusiva com element funcional, no estèticament) és una cosa atàvica, que's perpetua per inèrcia i passivitat.

La volta, nascuda de la disposició clavada del dovellatge.—En la arquitectura romana, veiem néixer la volta concrecionada.—Com es veu, persisteix la forma, però no la noció de'ls elements funcionals que la produeixen.

Podríem enumerar-ne d'altres, indefinidament.

Com dèiem aquí juga d'una manera eficient l'element estètic. La forma és l'element inicial, i es veu com una cosa donada, com element representatiu, (i aquest és com anunciàvem, també, el moment inicial en la formació dels estils) i no, depenent del fet funcional.

S'acompleix, sí, una adaptació de la forma, a noves funcions: però partint sempre, insistim-hi, de la valor donada de la forma (que és això aquella participació que anunciàvem del factor funcional).

Ço és: la forma, cosa donada, s'adapta i se adequa a noves circumstàncies funcionals, i és condicionada per aquestes. Però no és alguna cosa predeterminada i exigida per la funció.

I encara, altres elements entren en joc. Un de condició espiritual (comú a tot procés estètic) que és la nova informació que reb la forma inicialment adoptada. Ço és, que aquella forma deixa d'ésser un fet reflexe esdevenint un fet nou, creació. Altre, determinat per les tècniques i l'artesanisme, que és la conseqüència que els canvis de material imposa.

MARTÍ CASANOVAS.

DIETARI ESPIRITUAL

Ja és trist ésser l'home que no comprèn; però és pitjor ésser el viu que comprèn massa.

Ja és trist ésser un ruc; però és pitjor ésser un ruc malmès per l'estudi.

Ja és trist ésser una patum del conservadorisme. Però és pitjor ésser una patum de l'estridència.

Molesten els professionals del classicisme i els senyors Esteves; però més molesten els Estevets de la rebeldia, de la literatura sense gramàtica i de l'Art sense Art.

***

Creiem que els diaris que es publiquen a Catalunya escrits en castellà, no tenen dret a proclamar-se representants de cap sector de la opinió catalana. Per més que facin fulles especialitzades, mentre les facin en castellà.

I pitjor encara si fan pàgines literàries en català com una tolerància o una excepció.

***

Hi ha gent que no acaba de donar-se de baixa del diari castellà, perquè després ja no sabria de què donar-se de baixa el jorn que s'enfadés.

***

Els esperits sense capacitat de triar, acusen els altres de dogmatisme.

Els esperits unilaterals són com aquella senyora que en eixir d'una representació shakespeariana, deia, diu:

—Ja es bo, ja, però cal desenganyar-se... ¡Els que hem sentit òpera!

***

Amb motiu de l'estrena del *Poliche* d'Henri Bataille, hem tingut esment que els crítics teatrals dels diaris castellanitzants de Barcelona, davant la profunda humanitat de l'obra judicada, que no han comprès, invoquen el localisme de l'ambient parisià que creuen endevinar-hi.

Per ells l'humanitat deu ésser cosa d'estar per casa o entonació d'unes dècimes patriòtiques...

***

Els polítics del centralisme no saben comprendre l'extensió eficaç de la sobirania. Fer afirmació de sobirania, per ells vol dir entrebancar l'obra dels organismes catalans, per exemple.

***

S'ha publicat l'*Anuario de la Universidad de Barcelona*. Un llibre mort que no reflexa cap intensitat de col·laboració entre professors i alumnes ni cap daler cultural d'una Universitat que poguéssim anomenar *Nostra*.

***

Més que la possible immoralitat dels polítics és lamentable llur ignorància.

***

Confessió podrien dir-se les paraules de J. Torres García que seguidament copiem. Aquestes són paraules d'humilitat de les quals no pot fer-se parenceria, i a les quals cal servir fidelitat si volem ésser absolts.

Diu l'artista:

«No'm plau veure les obres d'art, exposades com altra mercaderia, en tendes sobre tot enjoiades amb marcs rics, tal com farien dones—no dames—que volguessin plaure... Mes aquest fóra el mal menor. El pitjor és que ja l'artista, al concebre-les, pensa en plaure, i no ens dona lo que ell ens podria donar, si pintés sols pensant en ell, seguint son pensament íntim, únic que interessa. Per això també soc oposat a la venda d'obres d'art. Perquè sia per necessitat, sia per cobdicia, l'artista, la major part de les vegades, no dona al públic lo que ell donaria si sols volgués acontentar-se a si mateix, sinó quelcom en què no creu, però que sab que agradarà a determinat públic.

No té altre medi l'artista, per a donar-se a conèixer del públic, que mostrar les seves obres, tal com se fa, i més si son genre és el quadre de cavallet. Ni té altre medi de viure, que venent aqueixes obres, o, almenys, és el més adequat. Res hi ha que dir, doncs, d'això, que és molt plausible. Però si hi ha que dir, i molt, contra el procediment susdit, molt en ús, de fer obra falsa, afalagant el gust d'aqueix públic, pervertint més i més aquest gust seu, decantat per natural tendència al prosaisme, a tot lo frèvol, a tot lo sensual i a tot lo comprensivament fàcil, i convertint, lo que tindria de ser obra de cultura i obra de refinament de la sensibilitat, obra de ennobliment, en baix mercadejar.»

***

S'anuncia la publicació d'una revista mensual d'idees, fets i organitzacions internacionals.

Diuen els fundadors que no volen limitar la vinculació nacional espanyola a un sol problema. Sabem que el fet de Catalunya vivent tin-

drà cabuda en les seves pàgines com la té la llengua catalana en el seu programa.

Si aquesta orientació es confirma ens felicitarem que sàpiga Espanya incorporar-se al sentit de la vida internacional.

***

Patim a Barcelona un eixamplament de la ciutat desesperant per la monotonía i per la mancança de perspectives i migradesa de concepció.

Hem de patir encara una reforma interior irrespectuosa que, en sacrificar les obres d'art, sacrifica la dignitat ciutadana i ens deixa sense cap carrer orgànic.

Diríem que Barcelona vol semblar una ciutat colonial improvisada.

***

En la lletra del Sant Pare als bisbes del Canadà, Sa Santetat, basant-se en el dret natural, declara que en l'exercici de l'apostolat ha d'adoptar-se la llengua propia del país.

Diu també que quan la llengua oficial és altra que la dels fidels no és lícit desestimar-los el dret fonamental d'ensenyament en la llengua propia.

Temem que alguns bisbes espanyols no es distreguin de les paraules del Sant Pare, massa enfeinats en homenatges cortisans o en parlo-teigs oficials amb els governs centralistes.

***

Si demanem per al nostre nacionalisme, forts i organitzats partits polítics que li assegurin el triomf, és per ço com de tot moviment col·lectiu veiem en la disciplina la seva màxima garantia. Potser no prou guarits encara d'aquell individualisme que tant se'ns ha retret, fins en les entitats on l'autoritat té un major culte veiem aparèixer de tant en tant un signe de anarquia. La mala llevor ha brotat ara en les fulles de l'album d'homenatge als parlamentaris de la Lliga, en mancar a una cosa tan essencial com l'unitat ortogràfica, blanc de les ires de totes les coses entrebancadores.

***

Quin és el prudent catalanista que d'uns temps ençà no s'hagi dolgut que encara es cantin «Els Segadors»? Nosaltres, però, encoratjarem la joventut universitària que ha sabut entonar-los novament. Més aquesta vegada que significaven l'exigència d'incorporar la universitat als corrents que han invadit tota la vida corporativa de Catalunya.

***

Ens dol de veure com ha estat precis el fet de la guerra per a que s'instauraressin a Barcelona cursos d'intercanvi amb els altres pobles europeus. Així aquestes conferències d'extensió universitària hispano-germàniques suara començades, se'ns ofereixin maldament versin sobre temes exclusivament científics, com una propaganda, un exhibicionisme, gosariem dir, per a meravellar-nos.

No ens dol, però, que el fet s'hagi produït, ans al contrari, ens plauria de sentir les veus més autoritzades de les nacions cultes i que, llevat tot aire d'espectacle i d'adhesió parcial, esdevingués fet normal de relació amb la resta d'Europa. Es per ço que no ens dol—amb tot i el caràcter que tenen actualment—, i que «La Revista» informará i comentarà aquells cursos que puguin tenir interès per als seus lectors.

Treballem, no menys, perquè sia condició essencial la catalanitat d'aquests cursos, catalanitat no renyida amb l'alliberament de tot partidisme, per tal que així no ens humiliïn certes condescendències simplement i mansuetament regionalistes.

***

Una de les coses que deu esperar Catalunya després de la guerra en pac de la simpatía indiscutible que ha provat per la França, és una major comprensió de l'esperit català per part dels escriptors de l'altra banda del Pirineu. Així, no ha de ésser més possible escriure, en parlar de les nostres mares (Oda a les Padrines de guerra):

*Je dirai le frisson, ô mères, que promène
de l'Aisne au Llobregat votre sublime effort
et comment votre ardeur ressuscitant Chimène
de tous vos fils a fait des Cid Campéador.*

***

L'Angel Samblancat ha rebut l'homenatge dels intel·lectuals catalans. Els diaris de Madrid seguint la tradició mai interrompuda de incomprensió, han dit que Catalunya renovava en aquesta ocasió la seva servitut al polític foraster, i augurava a l'escriptor aragonès una gloria de demagog dominador de multituds. Ni la curiosa trajectoria de l'Angel Samblancat és la d'un vulgar arrivista de la democràcia, ni els homes que l'homenatjaren pagaren cap delme d'admiració provinciana. L'acte fou més aviat una nova consagració de l'agilitat espiritual dels nostres escriptors que no s'avenen a cap dualisme polític, i una renovació de fè nacionalista. Els intel·lectuals homenatjaren al rebel contra totes grolleries, al místic de les velles idees esquerranes, al separatista de la ficció espanyola, i sobre tot al retorn del vell Aragó a l'idea catalana. I entre tot això una mica també a l'escriptor primitiu que anomena les coses pel seu nom i es complau en trencar l'inèrcia del públic a la manera de Harden.

LLIBRES RECENTS

JOSEP M. LÓPEZ - PICÓ

CANTS I AL·LEGORIES

OP. VIII

Preu: Dues pessetes

MIQUEL POAL AREGALL

Mots plaents i desplaents

Publicacions de LA REVISTA

Preu: Una pesseta

A. ROVIRA I VIRGILI

El Nacionalisme

Publicacions de LA REVISTA

Preu: Una pesseta i mitja

VENTURA GASSOL

ÁMFORA

Il·lustracions de Josep Obiols

Preu: Cinc pessetes

GALERIES LAIETANES

Corts Catalanes, 613

ANTIGUITATS : EXPOSICIONS : LLIBRERÍA D'ART
CAVES DE VINS : ART MODERN

PUBLICACIONES DE "LA REVISTA"

Administració: CORTS CATALANES, 613, baixos - - BARCELONA

HA SORTIT:

Meditacions sobre l'arquitectura

DE JOAQUIM FOLCH I TORRES

AVIAT:

L' OBRA D' ISIDRE NONELL

PRÓLEG D'EUGENI D'ORS.—BIOGRAFIA D'ALEXANDRE PLANA.—ESTUDIS DE FRANCESC PUJOLS, RAMÓN REVENTÓS, RAMÓN CASELLAS, MARTÍ CASANOVAS, FELIU ELÍAS, FRANCESC VAYREDA, JOAQUIM FOLCH I TORRES I ROMÁ JORI.—REPRODUCCIÓ DE DIBUIXOS I PINTURES

La edició d'aquest llibre es fa per subscripció.

Preu: Tres pessetes